

Bruxelles, den 22.5.2018
COM(2018) 271 final

ANNEX

BILAG

til

Rådets henstilling

om førskoleundervisning og børnepasningsordninger af høj kvalitet

{SWD(2018) 173 final}

DA

DA

BILAG
KVALITETS RAMME FOR
FØRSKOLEUNDERVISNING OG BØRNEPASNING

Børn har ret til prismæssigt overkommelig førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet¹.

Den europæiske søjle for sociale rettigheder

Læring og uddannelse starter fra fødslen, og de tidlige år er de mest dannende i børnenes liv, da de skaber grundlaget for deres livslange udvikling. Denne kvalitetsramme fastlægger de centrale principper og en europæisk tilgang til førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet med udgangspunkt i god praksis i EU-medlemsstaterne og avanceret forskning. Rammen omfatter ti erklæringer om kvalitet, som er struktureret omkring fem bredere kvalitetsområder: adgang, arbejdsstyrke, undervisningsplaner, overvågning og evaluering samt forvaltning og finansiering. I de ti erklæringer om kvalitet beskrives de vigtigste kendetegn ved tjenesteydelser af høj kvalitet. Kvalitetsrammen er et forvaltningsredskab, der har til formål at angive retningslinjerne for udviklingen og opretholdelsen af førskoleuddannelsessystemerne. For at muliggøre selvevaluering og yderligere refleksion indeholder den også en liste over indikatorer, som kan anvendes på nationalt, regionalt eller lokalt plan.

Hovedformålet med rammen er at sikre førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet for alle børn, og den er udviklet med udgangspunkt i følgende principper:

- Tjenesteydelser af høj kvalitet er af afgørende betydning for at fremme børnenes udvikling og læring og, på lang sigt, fremme deres uddannelsesmæssige muligheder.
- Forældrenes deltagelse som parter i disse tjenesteydelser er af afgørende betydning - familien er det vigtigste sted, hvor børnene skal vokse og udvikle sig, og forældrene og børnenes værger er ansvarlige for børnenes trivsel, sundhed og udvikling.
- Førskoleundervisning og børnepasning skal være børnecentreret og skal aktivt inddrage børnene og anerkende deres synspunkter.

¹ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_da

EU'S KVALITETSRAMME FOR FØRSKOLEUNDERVISNING OG BØRNEPASNING

ADGANG til førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet **for alle børn** understøtter deres sunde udvikling og uddannelsesmæssige succes og er med til at reducere social ulighed og kompetencekløften blandt børn fra forskellige socioøkonomiske baggrunde. Lige adgang er også afgørende for at sikre, at forældrene, især kvinderne, har fleksibilitet til at blive en del af arbejdsmarkedet.

Erklæringer om kvalitet:

1. Tilgængelige og prismæssigt overkommelige tilbud til alle familier og deres børn.

Ret til førskoleundervisning og børnepasning for alle familier giver et solidt grundlag for at nå alle børn. Befolkningsdata og undersøgelser blandt forældre om behovet for førskoleundervisning og børnepasning kan danne grundlag for en vurdering af det yderligere behov og en justering af kapaciteten.

Tilbuddene kan være med til at fjerne de faktorer, der kan afholde familier og børn fra at deltage. Dette kan omfatte en tilpasning af gebyrerne for førskoleundervisning og børnepasning for også at give adgang for lavindkomsthusholdninger. Der er også bevis for, at fleksibilitet med hensyn til åbningstider og andre tiltag kan muliggøre deltagelse, særligt for børn af arbejdende mødre og børn fra mindretalsgrupper og dårligt stillede grupper.

Tjenesteydelser, der er ligeligt fordelt på by- og landområder, velstående og fattige kvarterer samt regioner, kan øge adgangen for dårligt stillede grupper i samfundet. Tilgængelighed og prisoverkommelighed, når det gælder ydelser af høj kvalitet i kvarterer med fattige familier, etniske mindretal eller indvandrerfamilier, har tilsyneladende størst indvirkning på lighed og social inklusion.

2. Tjenesteydelser, der tilskynder til deltagelse, styrker social inklusion og mangfoldighed.

Med førskoleundervisning og børnepasning kan man aktivt tilskynde til deltagelse ved at inddrage forældre, familier og omsorgspersoner i beslutningsprocesserne (f.eks. i forældreudvalg). Ved at opsøge familierne - især kvinderne og dårligt stillede familier eller minoritetsfamilier eller migrantfamilier - med målrettede initiativer får disse mulighed for at give udtryk for deres behov, og det bliver muligt at tage højde for disse behov, når tilbuddene tilpasses behovene i de lokale samfund.

Ansættelse af personale fra marginaliserede grupper, migrantgrupper eller minoritetsgrupper kan fremmes, da det har vist sig at være en fordel, hvis sammensætningen af personalet i førskoleundervisningen og børnepasningen afspejler mangfoldigheden i samfundet.

Når man skaber et imødekommende miljø for børnene, hvor deres sprog og oprindelige baggrund værdsættes, bidrager man samtidig til at udvikle deres følelse af at høre til. Med hensigtsmæssig løbende faglig udvikling klædes personalet på til at tage imod og støtte tosprogede børn.

Med førskoleundervisning og børnepasning kan man udvikle god praksis i familierne for en smidig overgang fra hjemmemiljøet til førskoleundervisningen eller til børnepasningen, og ved at arrangere specifikke initiativer kan man øge forældredeltagelsen.

PERSONALET er den vigtigste faktor for børnenes trivsel, læring og udviklingsmæssige resultater. Derfor anses personalets arbejdsvilkår og faglige udvikling som væsentlige kvalitetskomponenter.

Erklæringer om kvalitet:

3. Velkvalificeret personale med grund- og videreuddannelse, der sætter dem i stand til at opfylde deres faglige rolle.

I virkningsfuld førskoleuddannelse og børnepasning overvejes det at øge personalets erhvervsmæssige status, som i brede kredse er anerkendt som en central kvalitetsfaktor, ved at øge kvalifikationsniveauerne, tilbyde fleksible karrieremuligheder og alternative muligheder for assistenter. Dette kan understøttes ved ud over assistenter at sigte mod at have en pædagogisk arbejdsstyrke bestående af fagfolk med fuldstændige faglige kvalifikationer inden for førskoleundervisning på ISCED 6-niveau.

Avancerede grundlæggende undervisningsprogrammer udvikles i samarbejde med fagfolk og giver en god balance mellem teori og praksis. Det er også en fordel, hvis uddannelsesprogrammerne forbereder personalet bedre på at arbejde kollektivt og fremme reflekterende kompetencer. Det kan gavne disse programmer, hvis personalet uddannes i at arbejde med sprogligt og kulturelt forskelligartede grupper, fra minoritetsfamilier, migrantfamilier og lavindkomstfamilier.

Personale, som er klædt på til at følge børnenes udviklingsmæssige behov, og som kan opdage mulige udviklingsmæssige problemer, kan støtte barnets udvikling mere aktivt. Løbende, skræddersyede faglige udviklingsmuligheder gavner hele personalet, også assistenter og hjælpepersonale.

Med hensyn til de nødvendige elementer af børns udvikling og børnepsykologi bør personalets kompetencer omfatte et anvendt børnebeskyttelsesmodul, og mere generelt om barnets rettigheder.

4. Med gunstige arbejdsvilkår, bl.a. faglig styring, skabes der mulighed for observation, refleksion, planlægning, teamwork og samarbejde med forældrene.

Førskoleundervisning og børnepasning, der sigter mod forbedrede arbejdsvilkår, herunder mere passende lønniveauer, kan gøre det mere attraktivt for bedre kvalificeret personale at arbejde med førskoleundervisning.

Forholdet mellem børn og voksne og gruppestørrelser er mest fordelagtige, hvis man tager hensyn til alder og sammensætning af børnegruppen, da små børn kræver mere opmærksomhed.

Faglige læringsfællesskaber inden for og på tværs af læringsmiljøer har vist sig at have en positiv effekt, hvis der gives tid og plads til afprøvning af praksisser og arbejde i fællesskab.

Tilbud om mentorordninger til og tilsyn med nyrekrutteret personale i deres oplæring kan medvirke til, at personalet hurtigere udfylder deres faglige roller.

UNDERVISNINGSPLANER er et effektivt redskab til at forbedre børnenes trivsel, udvikling og uddannelseserfaringer. En bred pædagogisk ramme fastsætter principperne for at understøtte børnenes udvikling gennem de uddannelses- og plejemæssige praksisser, der opfylder børnenes interesser, behov og potentiale.

Erklæringer om kvalitet:

5. Undervisningsplaner, der er baseret på pædagogiske mål, værdier og tilgange, som sætter børnene i stand til at nå deres fulde potentiale ved at imødegå deres sociale, følelsesmæssige, kognitive, fysiske udvikling og deres trivsel.

Børnecentrerede pædagogiske tilgange kan bedre understøtte børnenes generelle udvikling og deres læringsstrategier og fremme deres kognitive og ikkekognitive udvikling ved mere systematisk at bygge på erfaringsbaseret læring, leg og sociale interaktioner.

Der er stærke tegn på, at det er en fordel med detaljerede undervisningsplaner, da man dermed kan skabe en sammenhængende ramme for pasning, uddannelse og socialisering som integrerede dele af førskoleundervisning og børnepasning. Ideelt set indeholder sådan en ramme aldersbestemte læringsmål og giver underviserne mulighed for at tilpasse deres tilgang til børnenes behov og kan give retningslinjer for et læringsmiljø af høj kvalitet. I rammen inddrages også tilgængeligheden af bøger og andet trykt materiale, som kan fremme børnenes læse- og skrivefærdigheder.

En effektiv ramme for undervisningsplaner kan fremme mangfoldighed, lighed og sproglig bevidsthed og på den måde medvirke til integration af migranter. Den kan være med til at fremme udviklingen af både hjemmets sprog og undervisningssproget.

6. Undervisningsplaner, der kræver, at personalet samarbejder med børnene, kollegerne og forældrene, og at personalet tænker over deres egen fremgangsmåde.

Med undervisningsplaner kan man i højere grad inddrage forældre, interessenter og personale, og sikre, at de passer bedre til børnenes behov, interesser og potentiale.

Undervisningsplanerne kan definere roller og processer for, hvordan personalet løbende skal samarbejde med forældrene og med kolleger i andre børnetjenester (f.eks. sundhedssektoren, social omsorg og uddannelsessektoren).

Når det er muligt, kan uddannelsesplanerne give retningslinjer til personalet inden for førskoleundervisning og børnepasning for samarbejdet med skolens personale om børnenes overgang til grundskolen og/eller børnehaveklassen.

TILSYN OG EVALUERING er katalysatorer for vedvarende kvalitet. Ved at pege på styrker og svagheder kan uddannelsesplanernes processer være vigtige komponenter i ønsket om at fremme kvaliteten i førskoleundervisningen. De kan støtte interessenter og politiske beslutningstagere i forbindelse med initiativer, der opfylder børnenes, forældrenes og de lokale samfundsbehov.

Erklæringer om kvalitet:

7. Tilsyn og evaluering giver oplysninger på det relevante lokale, regionale og/eller nationale plan til støtte for løbende kvalitetsforbedringer af politik og praksis.

Gennemsigtige oplysninger om tjenesteydelser og personale eller om anvendelse af uddannelsesplaner på det relevante – nationale, regionale og lokale – plan kan være med til at forbedre kvaliteten.

Regelmæssig feedback kan gøre processen med evaluering af politikker lettere, bl.a. ved at gøre det muligt at analysere anvendelsen af offentlige midler og af, hvad der virker og i hvilken sammenhæng.

For at kunne identificere personalets læringsbehov og træffe de rette beslutninger om hvordan man bedst forbedrer servicekvaliteten, er det en fordel, at lederne af førskoleundervisningen indsamler relevante data i god tid.

8. Tilsyn og evaluering, som er i barnets tarv.

For at beskytte børnenes rettigheder bør robuste børnebeskyttelsespolitikker være en del af førskoleundervisningen og børnepasningen for at være med til at beskytte børnene mod alle former for vold. Børnebeskyttelsespolitikker bør dække fire brede områder: 1) politik, 2) mennesker, 3) procedurer og 4) ansvar. Flere oplysninger om disse områder i "Child safeguarding standards and how to implement them", der er offentliggjort af Keeping Children Safe².

Tilsyns- og evalueringsprocesser kan fremme aktivt engagement og samarbejde blandt alle interessenter. Alle, der har at gøre med udvikling af kvalitet kan bidrage til – og drage nytte af – tilsyns- og evalueringspraksisser.

Den foreliggende dokumentation viser, at en blanding af tilsynsmetoder (f.eks. observation, dokumentation, beskrivende vurdering af børnenes kompetencer) kan give nyttige oplysninger og redegøre for børnenes erfaringer og udvikling, herunder være med til at give en smidig overgang til grundskolen.

Der kan skabes observationsredskaber og deltagelsesbaserede evalueringsprocedurer for at give børnene mulighed for at blive hørt og udtale sig om deres læringsmæssige og socialiseringsmæssige erfaringer i førskoleundervisningen og børnepasningen.

FORVALTNING OG FINANSIERING er af afgørende betydning, hvis førskoleundervisning og børnepasning skal spille sin rolle i forbindelse med børnenes personlige udvikling, og med at mindske uddannelsesmæssige kløft og fremme den sociale samhørighed. Forvaltningen skal være en del af et omfattende system af sammenhængende offentlige politikker, der forbinder førskoleundervisning og børnepasning med andre serviceydelser med fokus på trivsel for småbørn og deres familier.

Erklæringer om kvalitet:

9. Interessenterne har en klar, fælles opfattelse af deres rolle og ansvarsområder, og de ved, at de forventes at samarbejde med partnerorganisationer.

Førskoleundervisning og børnepasning bør ideelt set samarbejde tæt med alle serviceområder med fokus på børn, bl.a. social- og sundhedsvæsen, skoler og lokale interessenter. Det har vist sig, at sådanne tværinstitutionelle alliancer er mere effektive, hvis de indgår i en sammenhængende politisk ramme, der proaktivt kan fremme samarbejde og langsigtede investeringer i lokalsamfundene.

Interessenternes engagement har vist sig at have afgørende betydning for udformningen og gennemførelsen af førskoleundervisning og børnepasning.

Ansvar for alle bestemmelser om førskoleundervisning og børnepasning og finansiering kan ideelt set ligge hos samme afdeling.

10. Lovgivning, bestemmelser og/eller finansiering støtter fremskridt hen imod en generel ret til offentligt støttet eller finansieret førskoleundervisning og børnepasning, og der rapporteres løbende om fremskridt til interessenterne.

Der opnås formentlig nemmere en forbedring af kvaliteten i tjenesteydelserne til alle børn, hvis der gradvist opbygges en generel lovbestemt ret. Det kan være nyttigt at evaluere, hvorvidt markedsbaseret førskoleundervisning og børnepasning skaber ulige adgang eller lavere kvalitet for dårligt stillede børn og, om nødvendigt, at planlægge afhjælpende foranstaltninger.

² http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/standards_child_protection_kcsc_en.pdf

Det er en klar fordel, hvis der er en tæt forbindelse til arbejds-, sundheds- og socialpolitikkerne, da man på den måde vil kunne fremme en mere effektiv omfordeling af ressourcerne ved at målrette supplerende midler mod dårligt stillede grupper og kvarterer.

